СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ
Факултет „Производствен и търговски бизнес“
Катедра „Аграрна икономика“

МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов
Председател:
Доц. д-р Марина Николова – Ръководител катедра „Аграрна икономика“
Членове:
Доц. д-р Маруся Линкова
Доц. д-р Виолета Блажева
Доц. д-р Наталия Неделчева
Гл. ас. д-р Радка Ненова
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
Ас. д-р Пламен Петров
Докторант Боряна Георгиева

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р ик. н. Сергей Горлов (Русия)
Членове:
Проф. д-р ик. н. Сергей Охрименко (Молдова)
Проф. д-р ик. н. Антонина Ряховская (Русия)
Проф. д-р Маджди Осман (Египет)
Проф. д-р Нидал Шабан (Ирак)
Проф. д-р Dragan Petrovic (Сърбия)
Проф. д-р Sonja Jovanovic (Сърбия)
Доц. д-р Йоана Панагорец (Румъния)
Доц. д-р Марина Николова (България)
Доц. д-р Маруся Линкова (България)
Доц. д-р Bahodirjon Nosirov (Узбекистан)
Доц. д-р Ziyoydin Israilov (Узбекистан)

Научен секретар:
Доц. д-р Маруся Линкова
Технически секретар – Мария Чонова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1762-3

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. д-р Марина Николова, Доц. д-р Маруся Линкова
ТРИДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНИ КАТЕДРА
“АГРАРНА ИКОНОМИКА”.....7

Организация и управление на инвестициите и иновациите в агросектора

Профессор, доктор экономических наук Ряховская Антонина Николаевна
СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО РОССИИ: ВОЗМОЖНОСТИ
ДЛЯ ОПЕРЕЖАЮЩЕГО РАЗВИТИЯ.....25

Doctor of Science, Professor Sergei Mihajlovic Gorlov, Gorshenin Alexander Yuryevich, Assistant professor, Syromyatnikov Denis Aleksandrovich
МЕТОДОЛОГИЯ АНАЛИЗА ПРОБЛЕМ УПРАВЛЕНИЯ
РАЗВИТИЕМ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА 40

Dr. Abduaziz Abduvasikov, Dr. Bahodirjon Nosirov
THE EVOLUTION OF AGRICULTURAL MARKETS
OF UZBEKISTAN 48

Доц. д-р Гена Велковска
ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА И ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА В КОНТЕКСТА
НА СТРОИТЕЛСТВОТО ВЪРХУ ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ.....56

Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева
НАУЧНА И ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА – НЯКОИ
СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ.....63

Доц. д-р Виолета Блажева
КРИЗИТЕ В АГРАРНИЯ СЕКТОР 70

Гл. ас. д-р Радка Ненова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНОВАЦИИ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
ОТ ЧЕТВЪРТО ПОКОЛЕНИЕ 76

Гл. ас. д-р Елица Лазарова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ ТЕОРИЯТА
НА ОГРАНИЧЕНИЯТА В АГРОБИЗНЕСА 82

Гл. ас. д-р Явор Станев
СЕЛСКОТО И ГОРСКОТО СТОПАНСТВО
В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 91

Гл. ас. д-р Милен Динков
ИНОВАЦИИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНКУРЕНТНО
И ПРИОБЩАВАЩО ЗЕМЕДЕЛИЕ 97

Доктор по икономика Михаил Билев
ПРОБЛЕМИ И ВЪЗМОЖНОСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ В БЪЛГАРИЯ 105

Докторант Валери Велковски
ПАРЦЕЛАРНИТЕ ПЛАНОВЕ И ТЯХНАТА РОЛЯ
В АГРОУСТРОЙСТВЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ 114

Студент Веселин Иванов
СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ РАЗВИТИЕТО
НА ФАМИЛНОТО ЗЕМЕДЕЛСКО СТОПАНСТВО 123

Предприемачески инициативи и възможности за диверсификация в агробизнеса

Доц. д-р Теодора Филипова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ТЪРГОВСКИ
КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 133

Доц. д-р Христо Сирашки
ТВОРЧЕСТВОТО В ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ 139

Доц. д-р Галина Тодорова
СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АВИАЦИЯ-АКТИВЕН ПОМОЩНИК ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕГИОН ПЛЕВЕН 145

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ПАЗАРА НА РАПИЦА 152

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ДОХОДИТЕ - НЕОБХОДИМОСТ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКА УСТОЙЧИВОСТ 158

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ ЗНАЧЕНИЕТО НА ТУРИЗМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 163

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ЛОГИСТИЧНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 170

Ас. д-р Любомира Тодорова
РЕЛАЦИЯ МЕЖДУ ЛОЗОВИТЕ НАСЪЖДЕНИЯ, ВИНОПРОИЗВОДСТВОТО И ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ 176

Ас. д-р Павлин Павлов
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 182

Финансово-счетоводни аспекти и социално застрахователна защита в селското стопанство

Проф. д-р Андрей Захариев, д-р по ик. Ивайло Маринов
БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ ПО ПЪТЯ НА РАСТЕЖА И КОНВЕРГЕНЦИЯТА – СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ И ОЦЕНКА 191

Проф. д-р Атанас Атанасов
ЗЕМЕДЕЛСКИЯТ СЧЕТОВОДЕН ОТЧЕТ КАТО НЕОБХОДИМА БАЗА ОТ ДАННИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗЕМЕДЕЛСКА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ 200

Доц. д-р Иванка Димитрова, д-р Диана Янкова
СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО И ОЦЕНКАТА НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ПРОДУКЦИЯ 208

Доц. д-р Галя Иванова-Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА КВОТИ ЗА ЕМИСИИ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ.....216

Доц. д-р Диана Крумова
ВЪПРОСИ НА КОМПЮТЪРНОТО СЧЕТОВОДСТВО В СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 222

Доц. д-р Венцислав Вечев
ОСОБЕНОСТИ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ В БАНКИТЕ.....228

Ас. д-р Пламен Петров
РОЛЯТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР В СИСТЕМАТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА.....235

Докторант Станислав Шишманов
ПЛАТЕЖНО ПОСРЕДНИЧЕСТВО НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ПРИ УРЕЖДАНЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И ДЪРЖАВНИЯ И ОБЩИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ.....241

Маркетинг, дистрибуция и търговия със селскостопански продукти

Доц. д-р Пенка Горанова
РЕКЛАМНА КАМПАНИЯ НА ФИРМА “ЖИТАРА” ООД.....251

Доц. д-р Марина Николова
СЪСТОЯНИЕ НА ПАЗАРА НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 261

Доц. д-р Симеонка Петрова
ВЛИЯНИЕ НА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯТА НА АГРАРНОТО
ПРОИЗВОДСТВО ВЪРХУ АСОРТИМЕНТНОТО
ПРЕДЛАГАНЕ 273

Доц. д-р Петранка Мидова
ПАЗАРЪТ НА СЛЪНЧОГЛЕДОВО ОЛИО – АНАЛИЗИ
И ПЕРСПЕКТИВИ.....281

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ
НА ИЗПОЛЗВАНАТА ЗЕМЕДЕЛСКА ПЛОЩ.....289

Доц. д-р Красимира Славева
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ВЪВ ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
НА БЪЛГАРИЯ СЪС СЕЛСКОСТОПАНСКИ СТОКИ 296

Доц. д-р Любомир Любенов
СЕГМЕНТИРАНЕ ПАЗАРИТЕ НА ПЧЕЛЕН МЕД
В ОБЛАСТ РУСЕ.....304

Гл. ас. д-р Галя Георгиева
ВИДОВО МНОГООБРАЗИЕ НА БИОПРОДУКТИТЕ
В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО 309

Доктор по икономика Георги Димитров
ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДИТЕ ЗА БИЗНЕС ПРОГНОЗИРАНЕ
В АГРАРНИЯ СЕКТОР.....317

Докторант Александър Ангелов
УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАПАСИТЕ ОТ ДОСТАВЧИЦИТЕ
ВЪВ ВЕРИГИТЕ НА ДОСТАВКА В СЕЛСКОТО
СТОПАНСТВО 330

Студент Надежда Беновска
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ХИБРИДЕН СОРТ ЦАРЕВИЦА
КНЕЖА 509. НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОМЕНЯТ
ИКОНОМИКАТА 336

Информационни технологии в селското стопанство

Проф. д.ик.н Сергей Охрименко, доц. д-р Агоп Саркисян,
докторант Сергей Пянковский
ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ
ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ 347

Доц. д-р Светослав Илийчовски
АНАЛИЗ НА ДИГИТАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА ЖЕНИТЕ
ПРЕДПРИЕМАЧИ В БЪЛГАРИЯ И АНГЛИЯ 354

Антоний Богданов
ИТ АВТОМАТИЗАЦИЯ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО.....360

Екологизация и устойчиво развитие на селското стопанство

Prof. DSc. Shaban Nidal, Dr. Erika Andenna Dr. Kadhum Eman,
Dr. Luay Tailah
AGRONOMISTS JOB DON'T REDUCE NATURAL RESOURCES
TO MEET TODAY'S NEEDS WITHOUT COMPROMISING
THE NEEDS OF FUTURE GENERATION.....369

Доц. д-р Минка Анастасова – Чопева
РАВНИЩЕ НА СОЦИАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ
В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО 378

Доц. д-р Тихомир Личев
ДЕМОГРАФСКИЯТ ВЗРИВ“ И ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ
ПРОМЕНИ.....386

Албена Симеонова, Пепо Петров
БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В БЪЛГАРИЯ - СЪЩНОСТ
И ПРОБЛЕМИ. САНКЦИИ, ДОБРИ ПРАКТИКИ
И ИНОВАЦИИ.....392

Гл. ас. д-р Емил Николов
ИНТЕГРИРАНЕ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА
ОТГОВОРНОСТ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ.....403

Гл. ас. д-р Иван Маринов
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
В БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ИМПЛЕМЕНТИРАНЕ
НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ 410

Гл. ас. д-р Десислава Алексиева
ИНТЕРЕСИ В УПРВЛЕНИЕТО.....417

Гл. ас. д-р Елена Йорданова
ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 423

Докторант Валерия Николаева
ИНТЕЛИГЕНТНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА
ПРОИЗВОДСТВО НА КАРТОФИ.....428

Магистър Галина Мирчева
БАЛАНС МЕЖДУ ПРИРОДО-ЕФЕКТИВНО И МОДЕРНО-
ТРАДИЦИОННО СТОПАНСТВО
(по примера на смесено животновъдно-растениевъдно стопанство
в с. Петърница, общ. Долни Дъбник, обл. Плевен) 437

Студент Анета Врайкова
БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ПРЕХОДА КЪМ ПО-ЕКОЛОГИЧНА
ИКОНОМИКА 444

Студенти Радой Йосифов и Анета Врайкова
АНАЛИЗ НА ПРЕДЛАГАНИТЕ БИОПРОДУКТИ
В ХРАНИТЕЛНА ВЕРИГА БИЛЛА БЪЛГАРИЯ 450

Правни, исторически и социално-културни бариери на общата селскостопанска политика в Европейския съюз

PhD. Associate Professor Panagoreț Ioana, PhD. Associate Professor Panagoreț Dragoș, PhD. Lecturer Panagoreț Andreea
FOOD SAFETY POLICIES AND STRATEGIES IN ROMANIA 461

К.э.н., старший преподаватель Елена Сергеевна Шараг
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЯ
АГРОСЕКТОРА УКРАИНЫ 472

Доц. д-р Маруся Линкова
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ИМПЕРАТИВИ И ФЛУКТУАЦИИ
В РАЗВИТИЕТО НА АГРОБИЗНЕСА 478

Доц. д-р Ирена Емилова
ЗА СОЦИАЛНАТА РОЛЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ..486

Доц. д-р Николай Марков, доц. д-р Светослава Стойчева
НЕРАГЛАМЕНТИРАНИЯ ТРУД – СОЦИАЛЕН ДЪМПИНГ
В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО.....491

Гл. ас. д-р Надежда Цветкова
ПРЕЗДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЕЙНОСТТА
НА ЗЕМЕДЕЛСКИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛ-ПЧЕЛАР 502

Мирослав Маринов
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ
КООПЕРАЦИИ В УСЛОВИЯТА НА ЗАСИЛЕНА
КОНКУРЕНЦИЯ.....507

Доктор Георги Ангелов
ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ПОДХОДА ЛИДЕР ВЪРХУ МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ
ЗА ПЪРВИЯ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД НА ПРСР (2007-2013).....513

Докторант Боряна Георгиева
ОСНОВНИ АСПЕКТИ И ПРОБЛЕМИ ПРИ ДЕФИНИРАНЕ
НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ.....522

Докторант Росен Коцев
НЯКОИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРОБЛЕМИ НА СЕЛСКИТЕ
РАЙОНИ В КОНТЕКСТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 529

Докторант Елена Ташкова
ДЕЙНОСТИ В РЕГИОНА НА ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД/
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ –
БЛАГОЕВГРАД 540

Докторант Цветан Марков
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЕКТИТЕ НА
ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ 548

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

**СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО
И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО**

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1762-3

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЕКТИТЕ НА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Докторант Цветан Марков
Стопанска академия „Д. А. Ценов”- Свищов
Катедра „Търговски бизнес”

Резюме: *В доклада се анализира институционална рамка (структури и нормативна база) за развитие на индустриалната собственост и заявителската активност. Извършен е преглед на юридическите аспекти, свързани със защитата на интелектуалната собственост, които в страната ни са крайно сложни, а понякога и противоречиви.*

Проучването представя гледна точки относно това, доколко е развита заявителската активност в България, кои са основните бариери пред нея, какви са пътищата за повишаване на заявителската активност в краткосрочен и дългосрочен аспект.

Ключови думи: *интелектуална собственост, индустриална собственост, патент, заявителска активност.*

Въведение

В условията на индустриална революция и бурно развитие на науката и технологиите, интелектуалната собственост се обособява като нов вид собственост, с много динамичен междуфирмен трансфер. Въпросът за собствеността върху продуктите на творческия труд на човека, новите технически решения и изобретения изисква своевременно решение, за да се избегне сблъсъка на интереси между производителите и създателите на новости. Проблемът със защитата и използването на интелектуалната собственост е приоритет както на отделните държави, така и на редица междудържавни договори и споразумения. Те непрекъснато усъвършенстват правната система за закрила на обектите на интелектуална собственост.

1. Институционална рамка на интелектуалната собственост в България

Патентното ведомство е модерна държавна институция, чието призвание е да работи за прилагане на съвременна система за защита на индустриалната собственост (Борисов, 1999, стр. 15). Патентното

ведомство издава „Официален бюлетин”, месечно издание, което от 2009 година се публикува в сайта на ведомството. Поддържа и Централна патентна библиотека.

В България Патентното ведомство работи в тясна връзка с Ведомството по хармонизация на вътрешния пазар (OHIM) със седалище град Аликанте, Испания и Европейската патентна академия (EPA).

Освен Патентно ведомство, в страната има и други организации (Комисия за защита на конкуренцията (КЗК), Съвет за защита на интелектуалната собственост (СЗИС), Постоянна междуведомствена консултативна комисия по географските означения и храни с традиционно специфичен характер и др.), изпълняващи специфични задачи в областта на защитата на интелектуалната собственост и лицензионната търговия. Освен държавни структури, в страната ни са регистрирани и функционират 6 НПО и сдружения, които са ангажирани в процеса (Дацов & Петров, 2011).

Представената по-горе информация ни дава основание да резюмираме следното:

В България съществуват различни структури и организации, със значителен по численост персонал, които работят в областта на защита на интелектуалната собственост. Същевременно анализът на дейностите на различните организации показава, че държавните структури са ангажирани предимно с контролни, режимно–регистриращи и правно-защитни фукции, докато НПО и сдруженията се занимават с консултантска и разяснителна работа. На тази база разнородният характер на дейностите и спецификата на работата определят държаваните институции като основен фактор, регулиращ закрилата на интелектуалната собственост и заявителската активност.

2. Анализ на състоянието на обектите на индустриална собственост у нас

Набирането на информация за лицензионната търговия в България започна с набиране на информация от годишните отчети на Патентното ведомство. За целта данните бяха концентрирани по приоритети в седем броя таблици, а именно:

Патенти и полезни модели

През 2014 година във Ведомството са постъпили 467 заявки за патенти за изобретения и за регистрация на полезни модели. Сравнени с 2013 година, когато същите са били 670 заявки, се наблюдава намаление от 173 заявки или 14,35 %. Като цяло и при двата вида заявки има понижаване на заявителската активност в сравнение с предход-

ната година. По отношение на заявките от чужбина ситуацията остава тревожна и непроменима, като делът на подадените заявки остава съвсем малък и за двата обекта - 48 през 2013 година и 58 през 2014 година.

Патенти

През 2014 година в Патентното ведомсво има постъпили 234 зявки за патент на изобретение срещу 297 за 2013 година или 63 заявки по-малко. Наблюдаваното намаление е от порядъка на 20 %. От тях 220 са на български заявители, а 14 - на чуждестранни заявители. Подадени са и 6 заявки по Договора за патентно кооперирание.

Структурата на заявките, подадени от български заявители, показа, че броят на заявките от физически лица (ФЛ) надвишава значително този на подадените от фирми (ЮЛ), Българската академия на науките (БАН) и висшите училища (ВУ) (Виж Таблица 1).

Таблица 1. Заявки за изобретения и полезни модели 2013-2014г. по области и заявители

Област	2013			2014				
	Изобретения		**Полезни модели**	**Изобретения**			**Полезни модели**	
	Бълг.	**Чужди**	**Бълг.**	**Чужди**	**Бълг.**	**Чужди**	**Бълг.**	**Чужди**
Химия, фармация	68	8	69	1	61	4	59	0
Електротехника, електроника	79	1	117	5	54	7	68	2
Машиностроене	136	5	177	4	103	5	93	11
Общо	283	14	363	10	218	16	220	13
Общо български и чужди заявители	297		373	234			233	

Източник: Патентно ведомство на Република България – Статистически доклад 2014 год.

Това означава, че икономическата активност на предприятията, следствие от която е и заявителската активност, остава на ниско ниво. Делът на чуждестанните заявители на патент за изобренение е несъществен. Най-голям дял имат заявките за изобретения от български заявители в областта на машиностроенето - 46 %, следвани от областта на електрониката - 28 % и от областта на химията - 26 %. Това съотношение показва, че информационните и комуникационни технологии

имат нисък иновационен потенциал за страната, доколкото той може да бъде свързан с патентната активност. Заявките в тази област представляват несъществена част от заявките в групата „електроника и електротехника" (Виж Талица 2).

Таблица 2. Заявки за изобретения от български заявители за периода 2006 – 2014г.

Заявители	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
БАН и Универ-ситети	18	17	17	28	29	29	25	28	29
Юридиче-ски лица	73	42	104	69	49	80	72	90	73
Физически лица	190	165	171	92	163	155	148	165	132

Източник: Патентно ведомство на Република България – Статистически доклад 2014 год.

Полезни модели

Заявките за регистрация на полезни модели, подадени през 2014 година, възлизат на 233 срещу 373 през 2013 година, от които 220 от български и 13 от чужди заявители. Две от заявките за подадени по договора за патенто кооперирание. Наблюдава се намаление от 140 заявки в рамките на 38 %. Това е сериозно понижаване на заявителската активност по отношение на този обект на интелектуална собственост.

Следва да се има предвид обстоятелството, че до голяма степен високата заявителска активност през 2013 година е в резултат на възможността фирмите (предприятията) да кандидатстват за финансиране на проекти, свързани с придобиване на правата на интелектуална собственост върху иновации по откритата през месец май 2013 година процедура „Внедряване на иновации в предприятията" по Оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика" 2007-2013 година. Съотношението на заявките в различните области е аналогично на това при заявките за патенти, което потвърждава направеното по–горе заключение.

Промишлен дизайн

За 2014 година са постъпили 244 заявки за регистрация на промишлен дизайн, което е със 70 по-малко от предходната година или с 22%. От тях 233 по национален ред и 21 по реда на Хагската спогодба.

Както при заявките за изобретения и полезни модели, заявителската активност при заявките за промишлен дизайн показва изразена тенденция към намаление през 2014 година.

Географски означения и наименования за произход

През 2014 година в Патентното ведомство са подадени 6 национални заявки за вписване на ползвател на географски означения и по 4 от тях са издадени решения за вписване на ползвател.

През периода са постъпили 24 международни регистрации за наименования за произход по реда на Лисабонската спогодба за закрила на наименованията за произход и тяхната международна регистрация. Издадени са решения по 13 от тях, като е отказано допускане на действие на територията на България на 2 наименования за произход.

Нови сортове растения и породи животни

Във Ведомството през 2014 година са постъпили 21 заявки за нови сортове растения, като няма подадени заявки за нови породи животни. Сравнено с 2013 година, заявките са със 17 по-малко. Експертизата по същество за новите сортове растения се извършва от Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС), а за породите животни - от Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ).

Всички дейности по закрила след проведена експертиза по същество се извършват от Патентното ведомство, въз основа на решенията на докладите на посочените изпълнотелни агенции. Посочените данни показват спад в заявителската активност към най–ниско ниво след 2006 година, което достигнато през 2012 година. Постановени са решения по 26 заявки, като по 20 от тях е взето решение за издаване на сертификати, 1 заявка е отказана, а по 5 процедурата е прекратена.

Марки

През 2014 година в Патентното ведомство са постъпили 4554 заявки за национална регистрация на марки, от тях 4215 са от български и 339 са от чужди заявители. За допускане на действие на територията на Република България са постъпили 1771 международни регистрации по реда на Мадридската спогодба и Протокола към нея. Издадени са 1704 окончателни решения по международни регистрации и териториални разширения. (Виж таблица 3.).

Отказите за допускане на решения са 34. Постъпили са 428 решения за опозиции, от които 215 са за пълен или частичен отказ на марка, 63 за отхвърляне на опозицията, 141 за прекратяване на производството и 9 за новообразуване на призводство. Подадените опозиции са за 9% от заявените марки по национален ред и срещу 2 % от

международните регистрации, в които България е посочена като страна. Отказите представляват 2,8 % от решенията. Общо през 2014 година са взети 5814 окончателни решения по заявките за регистрация на марки по национален ред и по международни регистрации и териториални разширения.

Таблица 3. Решения по заявки за регистрация на марки

Вид на решението	По национален ред	По МС и Протокола	Общо
Регистрирани	2883	1670	4554
Отказани /Прекратени/	1227	34	1261
Общо	4110	1704	5814
Решения по опзиция	398	30	428
Общо решения	4508	1734	6242

Източник: Патентно ведомство на Република България – Статистически доклад 2014 год.

Заключение

1. В България съществува необходимата институционална рамка (структури и нормативна база) за развитие на индустриалната собственост и заявителската активност. Основните усилия в краткосрочен и в дългосрочен аспект трябва да се насочат към защита на интелектуалната собственост и засилване на интереса на юридическите лица, висшите училища и БАН към повишаване на заявителската активност за патенти и полезни модели.

2. Към настоящия момент юридическите аспекти, свързани със защитата на интелектуалната собственост са крайно сложни, а понякога и противоречиви. Даже и при лидерите на лицензионната търговия съществуват противоречия и няма отговори на много от поставените въроси.

3. Обектите на индустриална собственост са предпоставка за развитието на лицензионната търговия.

Библиография

Борисов, Б. (1999). *Интелектуална собственост.* София: Университетско издателство Стопанство.

Дацов, П., & Петров, П. (2011). *Престъпления против интелектуалната собственост.* София: Сиела.